

Esiselvitys nuhousta koskevan lainsäädännön muutostarpeista SM028:00/2012

Lausuntoyhteenvedon ja otakantaa-kyselyn tiivistelmä

- Hanke Esiselvitys nuhousta koskevan lainsäädännön muutostarpeista SM028:00/2012 asetettu 24.5.2012
- Tavoitteena selvittää nuhousta koskevan pelastustoimen lainsäädännön mahdolliset muutostarpeet ottaen huomioon vaikutukset nuohouspalveluiden tarjontaan ja saatavuuteen, valvontaan, siältöön, hintaan ja laatuun.
- Kartoitettu nykytilanne nuohouspalveluiden järjestämisessä ja arvioitu voimassa olevan sääntelyn toimivuutta nykytilanteessa.
- Valmistelun aikana kuultu eri asiantuntijoita ja sidosryhmiä sekä järjestetty kysely nykytilan kartoittamiseksi.
- Valmistelussa otettu huomioon viimeisimmän pelastuslain uudistuksen nuohoukseen liittyvä aineisto, käyty läpi vallitsevaa oikeuskäytäntöä, kartoitettu nuohoustoimen sääntelyä Pohjoismaissa ja tehty tilastokatsaus tulisijoja ja hormeja koskevista tulipaloista.
- Työ tehty virkатыönä sisäministeriön pelastusosastolla, vastuvalmistelijana yli-insinööri Jaana Rajakko.
- Esiselvitys lähetetty lausunnonle 5.12.2014, lausuntokierros päättynyt 31.1.2015

- Lausuntoja yhteensä 34 kpl

- Lausunnonantajien kanta esiselvityksen kehittämisvaihtoehtoihin
 - Vaihtoehto A - nykyinen sääntely 0 kpl
 - Vaihtoehto B - sääntelyn purkaminen 7 kpl
 - Vaihtoehto C - nykyisen sääntelyn kehittäminen 15 kpl
 - Ei selkeää kantaa 12 kpl

- Vaihtoehto B:n kannattajat:
 - Työ- ja elinkeinoministeriö
 - pelastuslaitos x 3 (Etelä-Savo, Keski-Uusimaa, Kymenlaakso)
 - Kilpailu- ja kuluttajavirasto
 - Suomen Kuntaliitto
 - Elinkeinoelämän keskusliitto

- Vaihtoehto C:n kannattajat:
 - aluehallintovirasto x 5 (ei lausuntoa Lapin AVI:lta)
 - Pelastusopisto
 - pelastuslaitos x 6 (Etelä-Pohjanmaa, Jokilaaksot, Kainuu, Länsi-Uusimaa, Pohjanmaa, Satakunta)
 - Suomen Palopäälystöliitto - Finlands Brandbefälsförbund ry
 - Nuohousalan Keskusliitto ry
 - Suomen Isännöintiliitto ry
 - Suomen Kiinteistöliitto ry

- Ei selkeää kantaa
 - Ympäristöministeriö
 - pelastuslaitos x 5 (Etelä-Karjala, Itä-Uusimaa, Pirkanmaa, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo)
 - Suomen ympäristökeskus
 - Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry
 - Finanssialan Keskusliitto ry
 - Suomen Omakotiliitto ry
 - Helsingin kaupunki

- Esiselvityksen ehdotusten ja johtopäätelmien kannatus
 1. Jatketaan kahdella nuohouksen järjestämivaihtoehdolla: sopimusperusteisella eli vapaalla nuohouksella ja piirinuohouksella.

22 kannatusta, 11 ei selkeää kantaa, yksi kunnan mahdollisuus toimia nuohouspalveluiden tuottajana säilytettävä jatkossakin.

 2. Pelastuslaitokselle säädetään velvoite seurata alueensa nuohouspalveluiden palvelutasoa eli saatavuutta ja tarjontaa, toteutumista sekä hintakehitystä ja seurantavelvoitteen toteutumisen yhteydessä tehtyihin havaintoihin reagoitivelvoite.

21 kannatusta, kuusi pelastuslaitos nuohoustyön (havaittujen vikojen korjaukset, nuohoustyön laatu) valvojana, palvelutason seuranta kansallisella toimijalla (TUKES) tai maistraatilla, neljä pelastuslaitoksen valvontavelvoitteen poistaminen kokonaan, yksi velvoite joko pelastuslaitoksella tai valtakunnallisella viranomaisella, yksi pelastuslaitoksella velvoite seurata vain lain täyttymistä, yksi palvelutason seurantavelvoitteen ja havaintoihin reagoitivelvoitteen lisäksi toiminnanharjoittamisilmoitusten käsittely ja rekisteri ylläpito pelastusviranomaisille, kaksi yhtenäiset kriteerit nuohouspalveluiden palvelutason mittaamiseksi.

 - 3 A. Sopimusperusteista nuohousjärjestelmää käytettäessä nuohouspalveluiden tarjoajille säädetään lupamenettelyä kevyempi ilmoitusvelvollisuus viranomaiselle toiminnan aloittamisesta alueella. Ilmoitus sisältäisi myös tiedot itsenäisesti nuohoustyötä tekevistä henkilöistä ja oppisopimuskoulutettavista. Lisäksi nuohouspalveluiden tarjoajalle säädetään tiedonantovelvoite toimittaa vähintään kerran vuodessa tietoja toiminnasta viranomaiselle.

23 kannatusta, 11ei selkeää kantaa.

 - 3 B. Vaihtoehtoisesti pelastuslaitoksen sijasta nuohouspalveluihin liittyvä päätöksenteko keskitetään valtakunnalliselle viranomaistaholle.

17 kannatusta, 17 ei selkeää kantaa.

 4. Nuohousvälien määrittämisessä otetaan nykyistä enemmän huomioon tulisijan käyttötapa.

22 kannatusta, yksi nykykäytännön säilyttäminen, 11 ei selkeää kantaa

 5. Omatoimisen nuohouksen lupapäätöksissä muutetaan voimassa olevaa soveltamiskäytäntöä sallivampaan suuntaan.

13 kannatusta, kuusi ei lupaehtojen lieventämistä tai ehdot säilytettävä nykyisen kaltaisina, seitsemän lupaehtojen lieventäminen reunaehdoin, yksi lupaehtojen poistaminen, seitsemän ei selkeää kantaa.

6. Viiden vuoden siirtymäajan jälkeen lain voimaantulosta nuohouspalvelut on järjestettävä joko sopimusperusteisesti eli vapaana nuohouksena tai nuohouspiirit on kilpailutettava hankintalainsäädännön mukaisesti.

19 kannatusta, 11 ei selkeää kantaa, yksi siirtymäajalle ei määräaika, kolme siirtymäaika reunaehdoin.

7. Koulutusjärjestelmä muutetaan laajemmalle pohjalle käynnissä olevan ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen muutoksen yhteydessä. Nuohoojan ammattitutkinto voitaisiin esimerkiksi yhdistää osaksi laajempaa tekniikan alan ammatillista perustutkintoa, jolloin koulutus sisällytettäisiin ammattioppilaitosten opetuksen piiriin.

17 kannatusta, kaksi koulutusjärjestelmän säilyttäminen nykyisen kaltaisena, kahdeksan ei selkeää kantaa, kuusi vaatimus nuohoojan ammattitutkinnosta säilytettävä, yksi oppisopimuskoulutusjärjestelmästä luopuminen tai säilyessään siirtyminen useamman nuohoojan nuohouspiireihin.

8. Huomion kiinnittäminen turvallisempiin rakenteellisiin ratkaisuihin, etenkin tulisijojen ja hormien rakennusaikaisten virheiden minimoimiseen ja havaitsemiseen rakentamisen valvontaa, lupakäytäntöä ja ohjausta terävöittämällä.

34 kannatusta

- Muut yleisimmät kommentit (kommentin perässä oleva luku kuvaa lausuntojen lukumäärää, joissa kommentti on esiintynyt)
 - Hankintakriteerien yhtenäistäminen - 9
 - Valtakunnallinen rekisteri ammattipätevyiden omaavista nuohoojista - 8
 - Valtakunnallinen rekisteri nuohouskohteista ja toteutetuista nuohoustoimenpiteistä - 8
 - Nuohoojien antamaa opastusta tulisijan turvalliseen käyttöön ja muihin paloturvallisuuteen liittyviin asioihin tulisi lisätä - 7
 - Tiedonantovelvoitteen laiminlyönnin sanktiointi - 3
 - Nuohousvastuun selkeyttäminen asunto-osakeyhtiössä - 2
 - Nuohouspiirien koon kasvattaminen - 2
 - Pelastuslaitoksen järjestämän nuohoojille suunnatun koulutuksen järjestämisen vaikeutuminen sopimusperäisessä järjestelmässä - 2
 - Pelastuslaitoksen rooli sekä nuohouspalveluiden tuottajana että valvojana - 2

- Otakantaa-kysely

- Kaikille avoin otakantaa-kysely 8.1.-15.2.2015

- 10 valmiit vastausvaihtoehdot sisältänyttä kysymystä, vastauksia 2044 kpl

- yksi avoin kysymys "Miten nuohousta tulisi mielestäsi kehittää", vastauksia 934 kpl

- Otakantaa-kyselyn kysymykset ja vastaukset

Oletko käyttänyt nuohouspalveluja? (vastauksia 2044 kpl)

Kyllä 96 % (1972/2044)

Ei 3 % (72/2044)

Mihin vastaajaryhmään kuulut? (vastauksia 2082 kpl)

Rakennuksen/huoneiston omistaja/haltija 89 % (1859/2082)

Pelastusviranomainen 1 % (35/2082)

Nuohouspalveluiden tarjoaja 7 % (150/2082)

Joku muu 1 % (38/2082)

Mitkä ovat mielestäsi kolme tärkeintä asiaa nuohouspalveluissa? (vastauksia 5739 kpl)

Nuohouspalveluiden helppo saatavuus 25% (1475/5739)

Nuohouspalveluiden hinta 20% (1205/5739)

Nuohouspalvelun laatu 30% (1736/5739)

Mahdollisuus valita nuohouspalvelun tarjoaja 12% (735/5739)

Mahdollisuus lisäpalveluihin nuohouksen yhteydessä (esim. turvallisuustarkastus ja -konsultointi, palotarkastus) 10% (588/5739)

Millä tavalla nuohous oli järjestetty, kun viimeksi käytit nuohouspalveluja? (vastauksia 2044 kpl)

Piirinuohousjärjestelmä 83% (1702/2044)

Vapaa kilpailu 10% (209/2044)

En osaa sanoa 6% (133/2044)

Oletko tyytyväinen nuohouksen nykyiseen hintatasoon ja laatuun? (vastauksia 2044 kpl)

Olen tyytyväinen sekä hintaan että laatuun 58% (1198/2044)

Olen tyytyväinen hintaan, mutta en laatuun 7% (156/2044)

Olen tyytyväinen laatuun, mutta en hintaan 18% (374/2044)

En ole tyytyväinen hintaan enkä laatuun 10% (224/2044)

En osaa sanoa 4% (92/2044)

Kannatatko piirinuohousjärjestelmää, jossa pelastuslaitos valitsee palveluntuottajan ja päättää nuohouksesta perittävän maksun suuruudesta vai vapaan kilpailun mallia, jossa esim. rakennuksen omistaja saa itse valita nuohouspalvelujen tarjoajan? (vastauksia 2044 kpl)

Piirinuohousjärjestelmä 50% (1036/2044)

Vapaa kilpailu 45% (924/2044)

En osaa sanoa 4% (84/2044)

Jos nuohouspalvelut olisivat pelkästään vapaan kilpailun varassa, mitä arvioisi mukaan nuohouspalvelujen tasolle ta-

pahtuisi tulevaisuudessa (voit valita useamman vaihtoehdon)? (vastauksia 4687 kpl)

Palveluita ei ole enää saatavilla yhtä varmasti	15%	(735/4687)
Palveluiden tarjonta jakaantuu maantieteellisesti epätasaisesti	21%	(1024/4687)
Palveluiden hinnat nousevat	19%	(892/4687)
Palveluiden hinnat laskevat	11%	(544/4687)
Palveluiden laatu nousee	10%	(510/4687)
Palveluiden laatu laskee	14%	(664/4687)
Palveluiden hinta ja laatu säilyy nykyisen kaltaisena	4%	(234/4687)
En osaa sanoa	1%	(84/4687)

Nuohouspalveluiden vapaata kilpailua toteutetaan jo usean pelastuslaitoksen alueella. Nuohoustyön valvonta kuitenkin vaihtelee alueittain. Tulisiko valvontaa yhtenäistää ja nuohousyrittäjillä olla ilmoittautumis- ja tiedonantovelvollisuus koskien: (vastauksia 4724 kpl)

Toiminnan aloittamista/lopettamista	25%	(1200/4724)
Nuohoussuoritteiden lukumäärää	21%	(1006/4724)
Havaittuja vikoja	31%	(1503/4724)
Nuohoustyön keskimääräistä hintaa	21%	(1015/4724)

Voisiko nuohoojia käyttää nykyistä enemmän pelastusviranomaisten apuna rakennusten paloturvallisuuden valvontatyössä? (vastauksia 2044 kpl)

Kyllä	74%	(1529/2044)
Ei	8%	(181/2044)
En osaa sanoa	16%	(334/2044)

Nykyiset nuohousvälit perustuvat rakennuksen käyttötarkoitukseen riippumatta rakennuksessa olevan tulisijan käytöstä. Tulisiko nuohousväli perustua tulisijan todelliseen käyttöön? (vastauksia 2044 kpl)

Kyllä	63%	(1292/2044)
Ei	31%	(651/2044)
En osaa sanoa	4%	(101/2044)

Tulisiko omatoimisen nuohouksen eli kiinteistön omistajan tai haltijan itse järjestämän nuohouksen lupaehtoja lieventää? (vastauksia 2044 kpl)

Kyllä	34%	(705/2044)
Ei	50%	(1023/2044)
En osaa sanoa	15%	(316/2044)

- 934 vapaan kysymyksen "Miten nuhousta tulisi mielestäsi kehittää" vastaukset. (Luvut kuvaavat vastausten, joissa kommentti on esiintynyt, osuutta prosentteina ja lukumääränä. Mukana ovat kommentit, jotka ovat esiintyneet vähintään 10 kertaa.) :

Nykyinen piirinuohousjärjestelmä on toimiva, ei muutostarvetta.	25,7 %	(240/934)
Nuohouspalvelujen tulisi siirtyä vapaaseen kilpailuun.	22,7 %	(212/934)
Nuohoojan saatavuutta ja tilausjärjestelmää tulisi parantaa ja lisätä nuohousajankohdan joustavuutta ja valinnanvapautta (tilausjärjestelmä internetpohjaiseksi, nuohouspalveluiden tarjoaminen ilta- ja viikonloppuaikoina, ennakoilmoitusajan pidentäminen).	11,2 %	(105/934)
Nuohousvälin tulisi määräytyä tulisijan todellisen käytön ja käytettävän polttoaineen mukaan.	10,9 %	(102/934)
Nykyistä järjestelmää tulisi tehostaa mm. parantamalla nuohouspalveluista tiedottamista	10,0 %	(94/934)

(internet, sähköposti, tekstiviestit), sallimalla valita piirinuohoojan sijaan toinen nuohoustyön suorittaja, keskittämällä saman alueen nuohoukset samaan ajankohtaan. Vastauksista 78 koski piirinuohousjärjestelmää ja 16 vapaata kilpailua.

Omatoiminen nuohous tulisi muuttaa täysin vapaaksi tai lupaehtoja tulisi lieventää.	7,4 %	(69/934)
Nuohoustyön lisäksi tulisi antaa enemmän neuvontaa ja opastusta tulisijan valinnassa ja oikeassa ja turvallisessa käytössä, tietoa yleisestä paloturvallisuudesta, nuohouksen tarpeellisuu- desta ja nuohousväleistä, tulisijan, hormin, tikkaiden kunnosta ja mahdollisesta korjaustar- peesta, tulisijan käyttäjän vastuusta sekä kirjoittaa todistus suoritetusta nuohouksesta.	6,5 %	(61/934)
Nuohoustyön laatua tulisi parantaa ja säilyttää se korkeatasoisena.	4,8 %	(45/934)
Nuohoustyön laadunvalvontaa ja työseurantaa tulisi tehostaa.	3,7 %	(35/934)
Nuohouspalveluiden saatavuus tulisi turvata koko maassa.	3,3 %	(31/934)
Valtakunnallinen / pelastuslaitoskohtainen / kuntakohtainen rekisteri koulutetuista ja ammat- tipätevyyden omaavista nuohoojista. Tiedot alueella toimivista nuohoojista tulisi löytyä kun- nan ja / tai pelastuslaitoksen www-sivuilta.	3,0 %	(28/934)
Asiakaspalvelua tulisi parantaa mm. siivoamalla nuohousjäljet.	2,3 %	(22/934)
Pelastuslaitos olisi soveltuvin viranomaistaho nuohousalan valvojaksi.	2,1 %	(20/934)
Nuohottujen kohteiden jälkivalvontaa tulisi parantaa.	2,0 %	(19/934)
Nuohoojien määrää ja koulutusta tulisi lisätä.	2,0 %	(19/934)
Pelastuslaitoksen, Nuohousalan Keskusliiton tai ammattitaitoisen nuohoojan tulisi tarjota ja järjestää tietopaketti tai lyhyt opastava koulutus omatoimisille nuohoojille.	1,7 %	(16/934)
Nuohoojan tulisi tarjota lisätuotteita ja -palveluja mm. sammutuspeitteet, käsisammuttimet, palovaroittimet, ilmastointilaitteiden huolto, sadekourujen puhdistus, vesikaton ja polttoaine- kattilan huolto, hormien kamerakuvaus.	1,4 %	(13/934)
Nuohoushinnat nousevat vapaan kilpailun myötä.	1,4 %	(13/934)
Nuohoojilla tulisi olla oikeus antaa korjausmääräys havaitsemistaan vioista tulisijassa tai hor- missa sekä oikeus palotarkastusten tekemiseen.	1,4 %	(13/934)
Vapaassa kilpailussa nuohoojilla tulisi olla ilmoitusvelvollisuus koskien nuohouskohteita, hinto- ja ja havaittuja puutteita ja vikoja tulisijoissa ja hormoneissa.	1,3 %	(12/934)
En osaa sanoa.	1,4 %	(13/934)
Nuohousmaksujen tulisi olla alhaisemmat.	1,3 %	(12/934)
Vapaan kilpailun valvonta tulisi järjestää:		
- ei valvontaa	0,3 %	(3/934)
- kunta tai pelastuslaitos valvojana	0,3 %	(3/934)
- valtakunnallinen valvontajärjestelmä	0,3 %	(3/934)
- ei ehdotusta, mutta asiaa pohdittu	1,1 %	(10/934)